

Öğretmen Adaylarının Bakış Açısıyla Öğretmenlik Uygulaması Dersinin Değerlendirilmesi

Canan CENGİZ¹

¹Dr. Öğr. Üyesi, Trabzon Üniversitesi, canancengiz@trabzon.edu.tr

Orcid: <https://orcid.org/0000-0003-4547-3293>

Geliş Tarihi/Received: 28.02.2021

Kabul Tarihi/Accepted: 24.05.2021

e-Yayım/e-Printed: 30.06.2021

DOI: <http://dx.doi.org/10.14582/DUZGEF.2021.165>

ÖZ

Bu çalışmanın amacı fen bilimleri öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulaması dersinin paydaşlarına ve öğretmenlik uygulaması dersi kapsamında gerçekleştirilen uygulamalara ve hazırlanan ödevlere yönelik görüşlerinin belirlenmesidir. Araştırma nitel araştırma desenlerinden, fenomenografi desenine uygun olarak yürütülmüştür. Çalışmanın örneklemini Doğu Karadeniz'de yer alan bir eğitim fakültesinin öğretmenlik uygulaması dersine kayıtlı sekiz fen bilimleri öğretmen adayı oluşturmaktadır. Veri toplama aracı olarak yarı yapılandırılmış sorulardan oluşan bir görüşme formu kullanılmıştır. Çalışmadan elde edilen veriler “öğretmenlik uygulaması sürecinde ders işlemeye yönelik görüşler,” “uygulama öğretmeni ile ilgili deneyimler,” “akranımı gözlemleme ve akranı tarafından gözlemlenme,” “uygulama öğretim elemanının uygulamaları ile ilgili görüşler,” “ders planı hazırlamaya yönelik görüşler,” “günlük tutmaya yönelik görüşler” ve “yapılandırılmış günlüklere yönelik görüşler” olmak üzere yedi başlık altında incelenmiştir. Elde edilen veriler genel olarak öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulaması dersine yönelik olumlu görüşlere sahip olduğunu göstermektedir. Öğretmenlik uygulaması kapsamında öğretmen adaylarının ders anlatırlarken uygulama öğretmeni ve uygulama öğretim elemanı tarafından mümkün olduğunca sık gözlemlenmeleri ve uygulama öğretmenin ve uygulama öğretim elemanının öğretmen adaylarına detaylı geribildirimler vermeleri önerilebilir.

Anahtar Kelimeler: Öğretmenlik uygulaması, fen bilimleri öğretmen adayları, uygulama öğretmeni, uygulama öğretim elemanı, yansıtıcı günlük

Evaluation of the Teaching Practicum From the Perspective of Pre-service Teachers

ABSTRACT

This study aims to determine the opinions of pre-service science teachers about the stakeholders of the teaching practice course and the practices and assignments carried out within the scope of the course. The study employs phenomenography, one of the qualitative research designs, as its methodological basis. The sample of the study consists of eight pre-service science teachers enrolled in the teaching practice course at an education faculty located in the Eastern Black Sea. A semi-structured interview form was used as a data collection tool. The data obtained from the study were examined under seven headings as "opinions about teaching in the process of teaching practice", "experiences with cooperating teacher", "observing a peer and being observed by a peer", "opinions about the practices of the academic mentor", "opinions about preparing a lesson plan", "opinions about keeping journals", and "opinions about structured journals". The data obtained show that, in general, pre-service teachers have positive opinions about teaching practice. Within the scope of teaching practice, it is suggested that pre-service teachers should be observed as often as possible by the cooperating teacher and the academic mentor during their classroom implementations and be provided with detailed feedback.

Keywords: Teaching practicum, pre-service science teachers, cooperating teacher, academic mentor, reflective journal

1. GİRİŞ

Yaşadığı topluma yararlı bireylerin yetiştirilmesinde etkili olacak, kişisel ve mesleki anlamda nitelikli öğretmenlerin yetiştirilmesinde hizmet öncesi öğretmen eğitimi çok önemli bir rol oynamaktadır (Aslan & Sağlam, 2018; Gömleksiz, Kan & Öner, 2017). Hizmet öncesi öğretmen eğitiminde teorik bilgilerin yanı sıra uygulamaya dayalı eğitimler de verilmektedir (Arslan, 2017; Elmalı & Balkan Kıyıcı, 2018). Uygulamalı

eğitimler, öğretmen adaylarının eğitimleri süresince öğretmenlik mesleği ile ilgili edindikleri kazanımları, hedeflenen bilgi, beceri, tutum ve alışkanlıkları, gerçek bir eğitim-öğretim ortamı içerisinde kullanmalarına ve bu konuda kendilerini sınamalarına imkan verir (Aslan & Sağlam, 2018; Çetinkaya & Kılıç, 2017; Gömleksiz, Kan & Öner, 2017). Uygulamalı eğitimlerden biri olan öğretmenlik uygulaması dersi öğretmen adaylarının öğretimi planlama, yürütme ve gerektiğinde değişiklikler yapabilme becerilerine sahip olarak yetişmeleri konusunda, hizmet öncesi öğretmen yetiştirme sürecinde, öğretmen adayları için en önemli derslerden birisidir (Elmalı & Balkan Kıyıcı, 2018; Paker, 2008).

Literatür incelendiğinde öğretmen adaylarının ve uygulama öğretmenlerinin öğretmenlik uygulaması dersinin etkililiğine yönelik görüşlerinin araştırıldığı çeşitli çalışmaların mevcut olduğu görülmektedir (Aslan & Sağlam; Gömleksiz, Kan & Öner, 2017; Özdaş & Çakmak, 2018; Saka, 2019; Selvi, Doğru, Gençosman & Saka, 2017). Aslan ve Sağlam (2018) öğretmenlik uygulaması dersini öğretmen adaylarının görüşlerine göre değerlendirmiştir. Çalışmada, öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulaması dersini, okul ortamında bulunma ve uygulama yapma imkanı sağlaması ve böylece öğretmenlik meslek becerilerini geliştirmelerine fırsat sağlaması sebebiyle öğretmen eğitiminde önemli bir ders olarak gördükleri belirlenmiştir. Bunların yanı sıra öğretmen adayları öğretmenlik uygulaması sürecinin bazı aksayan yönlerine de vurgu yapmışlardır. Öğretmen adaylarının bu derse ayrılan toplam süreyi yetersiz buldukları, uygulama okullarının uygun koşullara sahip olmadıklarını, genel olarak paydaşların gerekli yeterliklere sahip olmadıklarını ve sürecin başında kendilerinin yeterince bilgilendirilmediklerini düşündükleri belirlenmiştir.

Gömleksiz, Kan ve Öner'in (2017) sosyal bilgiler öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulaması dersine ilişkin görüşlerini araştırdıkları çalışmanın sonuçları öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulaması dersinin deneyim kazandırma ve sınıf ortamını tanıma konularında kendilerine katkı sağladığını düşündüklerini göstermektedir. Öğretmen adayları bu ders kapsamında yaşadıkları problemleri ise dersin son sınıfta olması sebebiyle KPSS'ye yönelik yapılan hazırlıkların bu dersten elde edecekleri verimi düşürmesi, uygulamanın süresinin yetersiz olması, ders anlatımı ve sınıf düzenini sağlama konusunda yaşanan problemler şeklinde ifade etmişlerdir. Özdaş ve Çakmak'ın (2018) öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulaması dersine ilişkin metaforik algılarını belirlemek amacıyla yürüttükleri çalışmada ise öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulaması dersini en çok tecrübe ile ilişkilendirdikleri ortaya çıkmıştır.

Saka (2019) fen bilgisi öğretmenlerinin lisans eğitimleri sırasında almış oldukları okul deneyimi ve öğretmenlik uygulaması derslerine yönelik görüşlerini araştırmıştır. Araştırmadan elde edilen bulgular öğretmenlerin çoğunun okul deneyimi ve öğretmenlik uygulaması derslerinde edindikleri bilgi ve deneyimin mesleğe katkısının olmadığını düşündüklerini göstermektedir. Öğretmenler, uygulama öğretim elemanlarının ve uygulama öğretmenlerinin kendilerine yeterli rehberlik yapmadığını, uygulama öğretmenlerinin kendilerini engellediği için derslerinde yeni yaklaşımları uygulayamadıkları ve derslerinin öğretim elemanları tarafından yeterince gözlemlenmemiş olması gibi sebeplerden ötürü verimli bir süreç geçirmediğini belirtmişlerdir.

Selvi, Doğru, Gençosman ve Saka (2017) fen bilimleri öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulaması derslerine ilişkin görüşlerini inceledikleri çalışmalarında, öğretmen adaylarının çoğunlukla bu derslerin deneyim ve bilinç kazanma gibi avantajlarına vurgu yaptığını tespit etmişlerdir. Bununla birlikte bazı öğretmen adayları ise bu derslerin programdaki yerinin ve zamanının yetersiz olduğunu düşündüklerini belirtmişlerdir. Ayrıca öğretmen adaylarının yarısı uygulama süresince hazırlanan raporların gereksiz olduğunu ve ders yükünü artırdığını ifade ederken diğer yarısı ise hazırlanan raporların bu süreci olumlu yönde etkilediğini belirtmişlerdir.

Öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulaması dersine yönelik düşünceleri, onların öğretmenlik mesleğine bakış açılarını belirleme konusunda büyük öneme sahiptir (Özdaş & Çakmak, 2018). Bu sebeple öğretmen adaylarının bu dersin işlenişine yönelik düşüncelerinin belirlenmesi, bu derste gerçekleştirilen uygulamaların değerlendirilmesi, aksayan yönlerin belirlenmesi ve geliştirilmesi bakımından önemlidir.

2018 yılında öğretmenlik lisans programlarında yapılan düzenlemeyle okul deneyimi ve öğretmenlik uygulaması dersinin işlenişine yönelik bazı değişiklikler yapılmıştır. Okul deneyimi dersi, işlevsel ve etkili biçimde gerçekleştirilemediği için kaldırılırken, içeriği ise öğretmenlik uygulaması dersi ile birleştirilmiştir

(URL-1). Değişiklikler kapsamında uygulama öğretmeni başına dört öğretmen adayı düşmesi; ders başına düşen öğrenci sayısının ise iki öğrenciyi geçmeyecek şekilde planlanması gerekmektedir. Yani öğretmen adaylarının ikiyeşerli gruplar oluşturması ve derslere ikiyeşerli gruplar halinde katılmaları planlanmıştır. Ayrıca uygulama öğretim elemanının her bir uygulama öğrencisinin dersine en az dört kez fiilen katılması gerekmektedir (URL-2).

Yukarıda verilen çalışmalar incelendiğinde, bu çalışmaların verilerinin 2018 yılında, öğretmenlik uygulamalarına yönelik yapılan düzenlemelerden önce toplandığı görülmektedir. Arslan ve Sağlam (2018) verilerini 2014-2015 öğretim yılında; Gömleksiz, Kan ve Öner (2017) çalışmalarını 2012-2013 yılında; Özdaş ve Çakmak (2018) verilerini 2016-2017 yılında; Selvi, Doğru, Gençosman ve Saka (2017) ise 2015 yılında toplamışlardır. Dolayısıyla bu çalışmalar 2018 yılında uygulamaya konulan yeniliklerin öğretmenlik uygulaması sürecinden elde edilen verime ne gibi katkılarının olduğuna yönelik yeterli bilgi verememektedirler. Bu çalışmanın verileri ise 2018-2019 öğretim yılında toplanması sebebiyle bu çalışmalardan farklılaşmaktadır.

Ayrıca öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulaması dersine yönelik görüşlerinin belirlendiği çalışmalar incelendiğinde çoğunlukla uygulama öğretmenine, uygulama öğretim elemanına ve okulda gerçekleştirilen uygulamalara yönelik görüşlerin araştırıldığı belirlenmiştir (Aslan & Sağlam; Gömleksiz, Kan & Öner, 2017; Özdaş & Çakmak, 2018; Saka, 2019; Selvi, Doğru, Gençosman & Saka, 2017). Bu çalışmayı diğerlerinden ayıran bir diğer özellik öğretmen adaylarının bu konulardaki görüşlerinin belirlenmesinin yanı sıra öğretmen adaylarının uygulama okullarına beraber gittikleri ve gözlemledikleri grup arkadaşlarına, hazırladıkları ders planlarına ve yansıtıcı günlüklere ilişkin de görüşlerinin belirlenmiş olmasıdır.

Bu çalışmanın amacı fen bilimleri öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulaması dersinin paydaşları ve öğretmenlik uygulaması dersi kapsamında gerçekleştirilen uygulamalar ve hazırlanan ödevlere yönelik görüşlerinin belirlenmesidir.

2. YÖNTEM

Bu çalışma, eğitim bilimlerinde gerçekleştirilen nitel çalışmaların doğasına uygun olarak, fenomenografi yaklaşımı çerçevesinde yürütülmüştür. Fenomenografi yaklaşımı yaşanmış ve tecrübe edilmiş deneyimlerin anlamı üzerine odaklanmaktadır (Marton, 1986; Orgill, 2007) ve bireylerin karşılaştıkları olguları nasıl tecrübe ettiklerini, yorumladıklarını, anladıklarını ve algıladıklarını belirlemeyi amaçlamaktadır (Marton, 1994; Orgill, 2007). Bu bağlamda çalışma, öğretmenlik uygulaması dersine katılan öğretmen adaylarının, bu ders kapsamında gerçekleştirilen sınıf uygulamalarına, dersin paydaşlarına ve hazırladıkları ödevlere ilişkin deneyimlerinin neler olduğunu araştırmaya yönelik olarak tasarlanmıştır.

2.1. Katılımcılar

Çalışma, Doğu Karadeniz’de yer alan bir eğitim fakültesinin öğretmenlik uygulaması dersine kayıtlı sekiz son sınıfta öğrenim gören fen bilimleri öğretmen adayı ile yürütülmüştür. Araştırma etiği gereğince katılımcıların isimleri kullanılmamış, her bir katılımcıya kod isim atanmıştır. Tablo 1’de öğrenim adaylarına verilen kod isimler ve öğretmen adaylarının demografik özellikleri yer almaktadır.

Tablo 1. Öğretmen adaylarının demografik özellikleri

Öğretmen Adayı	Cinsiyet	Yaş	Akademik Ortalama
Emel	K	22	2,50
Yasemin	K	23	2,58
Elif	K	22	3,12
Tülay	K	21	3,14
Ayla	K	21	3,16
Tülin	K	20	3,20
Filiz	K	22	3,21
Can	E	22	3,37

Tablo 1’den görüleceği gibi sekiz öğretmen adayından biri erkek, diğerleri ise kadındır. Öğretmen adaylarının yaşları 20 ile 23 arasında değişmektedir. Öğretmen adaylarının akademik ortalamaları dört puan üzerinden 2,50 ile 3,37 arasında değişiklik göstermektedir.

2.2. Uygulama Süreci

Çalışma 2018-2019 güz döneminde öğretmenlik uygulaması dersi kapsamında gerçekleştirilmiştir. Araştırmacı aynı zamanda dersi yürüten öğretim elemanıdır. Öğretmen adaylarının dördü aynı uygulama okuluna diğer dördü de farklı bir uygulama okuluna gitmişlerdir. Her iki gruptaki öğretmen adayları da kendi aralarında ikişer kişiden oluşan “küçük gruplar” oluşturmuşlardır ve bir sınıfta bu küçük grubu oluşturan iki öğretmen adayı gözlem yapmak veya ders anlatmak amacıyla bulunmuşlardır. Gözlem yapan öğretmen adayının gözlem sırasında not tutması ve ders sonrasında gözlemediği arkadaşına sınıfta gözlemediklerini yorum yapmadan bir video kameraymışçasına aktarması istenmiştir. Gözlemlenen öğretmen adayından da arkadaşına, özellikle gözlemlemesini istediği bir husus varsa bunu ders öncesinde söylemesi istenmiştir. Dönem süresince öğretmen adayları ders planları ve günlükler hazırlamışlardır. Uygulama öğretim elemanı günlüklerin hazırlanması amacıyla öğretmen adaylarına yönlendirici sorular (bkz. Ek 1) vermiş ve öğretmen adayları bu soruları cevaplayarak günlüklerini hazırlamışlardır. Öğretmen adaylarından kendilerine verilen ilk soruyu uygulamalarından önce, hazırlıklarını yaparken tutmaları istenmiştir. Günlükler ve ders planları her hafta uygulama öğretim elemanı tarafından incelenmiş ve öğretmen adaylarına yazılı geribildirimler verilmiştir. Her bir öğretmen adayı uygulama öğretim elemanı tarafından dört kez gözlemlenmiştir. Uygulama öğretim elemanı her bir gruptaki (ikişer öğretmen adayında oluşan) öğretmen adaylarını gözlemedikten sonra bu iki öğretmen adayı ile küçük grup toplantıları yapmış ayrıca her hafta tüm öğretmen adayları ile toplantılar yürütmüştür.

2.3. Veri Toplama Aracı

Araştırmada veriler araştırmacı tarafından hazırlanan yarı-yapılandırılmış görüşme formu kullanılarak toplanmıştır. Görüşme formu araştırmacının daha önce yürüttüğü benzer çalışmalarda kullandığı diğer görüşme formlarından uyarlanarak hazırlanmıştır. Bu aşamada görüşme formunun ön uygulaması için iki öğretmen adayı ile görüşmeler yapılmış ve bu doğrultuda form üzerinde bazı düzenlemelere gidilmiştir. Ardından form yapı ve kapsam geçerliliğinin değerlendirilmesi için başka bir uzman tarafından incelenmiş ve uzmanın önerileri doğrultusunda forma son hali verilmiştir.

2.4. Verilerin Analizi

Çalışmadan elde edilen veriler tümevarımsal bir yaklaşımla içerik analizine tabi tutulmuştur (Patton, 2002). Bu analiz türünde kodlama yoluyla verilerin altında yatan kavramlar ve bu kavramlar arasındaki ilişkiler ortaya çıkarılır (Baltacı, 2017; Yıldırım & Şimşek, 2011). İçerik analizi yaparken bütün veriler toplanmadan önce, sınırlı sayıda veri kümesinin detaylı bir analizini yaparak çalışmaya başlamak ilgilenilen gerçeklik hakkında iyi bir kavrayış sağlamaktadır (Silverman, 2018). Bu sebeple bu çalışma kapsamında öncelikle toplanan verilerin bir kısmı ayrıntılı olarak okunmuştur. Ardından tüm veri satır satır okunmuş ve araştırmanın amacı çerçevesinde önemli boyutlar belirlenmiştir (Yıldırım & Şimşek, 2011). Böylelikle öğretmen adaylarının yorumlarını içeren ifadeler ile ilgili kodlar oluşturulmuş ve elde edilen kodlar temalar altında birleştirilmiştir (Saka, 2019). Bu süreçte oluşturulan kodlar ve temalar sürekli olarak gözden geçirilmiş ve belirginleştirilmiştir (Silverman, 2018). Verilerin kodlanması ve analiz edilmesi sürecinde uzman görüşüne başvurulmuş, elde edilen temalar uzman tarafından incelenmiş ve temalar ile cevapların tutarlılığı kontrol edilmiştir. Her iki araştırmacı bu süreçte tartışarak temalara son halini vermişlerdir. Böylece çalışmanın inandırıcılığı ve tutarlılığı artırılmıştır. Araştırmanın sonuçlarının aktarılabilirliğini sağlamak için öğretmen adayları ile yapılan görüşmelerden elde edilen veriler, doğrudan alıntılar yapılarak sunulmuştur (Yıldırım & Şimşek, 2011).

3. BULGULAR

Çalışmanın bu bölümünde öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulamasının paydaşları, öğretmenlik uygulaması süresince yapılan uygulamalar ve ödevlere yönelik görüşleri “öğretmenlik uygulaması sürecinde ders işlemeye yönelik görüşler,” “uygulama öğretmeni ile ilgili deneyimler,” “akranını gözleme ve akranı

tarafından gözlemlenme,” “uygulama öğretim elemanının uygulamaları ile ilgili görüşler,” “ders planı hazırlamaya yönelik görüşler,” “günlük tutmaya yönelik görüşler” ve “yapılandırılmış günlüklere yönelik görüşler” olmak üzere yedi başlık altında incelenmiştir. Tablo 2’de öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulaması sürecinde ders işlemeye yönelik görüşleri yer almaktadır.

Tablo 2. Öğretmenlik uygulaması sürecinde ders işlemeye yönelik görüşler

Tema	Kod	Öğretmen Adayı
Olumlu yönleri	Gerçek öğrenme ortamı	Filiz, Can, Tülin, Tülay, Emel, Yasemin, Ayla
	Sınıf yönetimi	Filiz, Tülay, Elif, Emel, Yasemin
	Kaygı ve heyecanı yenme	Can, Tülin, Ayla, Emel, Filiz
	Kendini sına	Can, Ayla, Tülay, Yasemin, Tülin
	Mutlu olma	Tülin, Ayla, Elif, Filiz
	Özgüven kazanma	Tülin, Ayla, Elif
	Pratik kazanma	Tülay, Filiz, Yasemin
	Konu alanını pekiştirme	Elif
	Öğretim yöntemi, teknik ve materyallerinin uygulanabilirliğini sına	Tülin
	Motivasyon artışı	Tülin
Olumsuz yönleri	Öğretmen olarak görülmemesi	Ayla, Yasemin
	Öğretmenlerin olumsuz tutumları	Tülin
	Yetersiz alan bilgisi	Emel

Tablo 2’den görüleceği gibi öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulaması sürecinde ders işlemeye yönelik değerlendirmeleri, ders işlemeye yönelik olumlu görüşler ve olumsuz görüşler olarak iki tema altında sınıflandırılmıştır. Öğretmen adayları sıklıkla olumlu görüşler bildirmişlerdir. Öğretmen adaylarının olumlu görüşleri incelendiğinde çoğunlukla elde ettikleri kazanımlardan bahsettikleri görülmektedir. Öğretmen adayları, uygulama sürecinde özellikle gerçek öğrenme ortamında deneyim kazandıklarını ve bunun kendilerini geliştirdiğini belirtmişlerdir. Örneğin Filiz düşüncelerini “*Deneyimler kazandık... (üniversitede akranlarımıza ders anlattığımızda) sınıfta ses çıkmıyor. Ama okulda, öğrenciler farklı ve sordukları sorular da farklı*” şeklinde açıklamıştır. Öğretmen adayları ders anlatarak sınıf yönetiminde de gelişim gösterdiklerini belirtmişler ve özellikle sınıf yönetiminin disiplin, iletişim ve zaman yönetimi boyutlarına vurgu yapmışlardır. Elif, öğrencileri disipline etmek için çok yumuşak davranılmaması gerektiğini öğrendiğini belirtmiştir. Emel, öğrencilerle iletişim konusunda gelişme kaydettiğini “*iletişim çok önemli, öğrencilerin nerede nasıl tepki vereceğini öğrenmiş olduk*” şeklinde açıklamıştır. Yasemin ise ders işlemenin, kendisine zamanı daha iyi yönetme becerisi sağladığını belirtmiştir: “*Derste zamanım kaldığında artık bir şeyler yapabiliyorum... Soru cevap, konu tekrarı, önceki konu ve sonraki konu ile ilgili bir şeyler yapabiliyorum yani.*” Öğretmen adayları uygulamaların heyecan ve kaygılarını yemeleri konusunda kendilerine yardım ettiğini belirtmişlerdir: “*Heyecanımı atmama yardımcı oldu. Abartılacak bir şey yokmuş*” (Can). Öğretmen adayları uygulamaların mesleği yapıp yapamama konusunda kendilerini sınamalarına yardımcı olduğunu belirtmişlerdir. Ayla düşüncelerini “*Yapabilip ya da yapamayacağımı gördüm... Yani gitmeseydim anlamazdım ki yapabilir miyim, yapamaz mıyım, mutlu olur muydum (olmaz mıydım)*” şeklinde açıklamıştır. Tülin ise öğrencilere ne derece yarar sağlayabileceği konusunda kendini sınıadığını belirtmiştir: “*Bir de genel olarak şeyden çok çekiniyordum, yaşatlarına göre öğrenme düzeyi daha ileride, daha üstün zekalı çocuklarla karşılaştığımda onların sorularına nasıl cevap veririm acaba, duraksar mıyım, hani onları tatmin edebilir miyim diye çekiniyordum. Bu konuda da bir zorluk yaşamadım.*” Bazı öğretmen adayları uygulama sürecinin kendilerini mutlu ettiğini belirtmiştir. Tülin konu ile ilgili olarak “*Öğrencilerden olumlu dönütler görünce, başarılı olduktan, öğrendiklerini seçince bu beni çok mutlu etti,*” ifadesinde bulunmuştur. Bazı öğretmen adayları öğretmenlik uygulaması sürecinin özgüvenlerinin artmasını sağladığını belirtmişlerdir: “*öncelikle özgüven sağlıyor... bir sonraki (ders) anlatışında biraz daha kendimi iyi hissediyorum, öğrencilerin neler sorabileceğini daha iyi tahmin edebiliyorum*” (Elif). Tülay, Filiz ve Yasemin uygulamaların pratik kazanmalarını sağladığını belirtmişlerdir: “*Her şeyden önce pratik kazanmış oluyorsun. İlk gittiğimiz zaman afallamıştık zaten, nasıl olacak, öğrenci soru sorduğunda kalakalıyorduk...*” (Tülay). Yasemin ise ders işleme konusunda pratik kazandığını “*önceden hiç plan yapmadan sınıfa girsem, hani derler ya, kalırım, nerede ne yapacağımı hepten şaşırırm ama şu an plan olmadan da yürütebilirim dersi*” şeklinde ifade etmiştir. Ebru, öğretmenlik uygulamasının konu alanını pekiştirmelerini sağladığını belirtmiştir: “*sürekli bir şeyler anlatarak konuları daha da pekiştirmiş oluyoruz.*” Tülin, öğretmenlik uygulamasının, üniversitede eğitimini aldıkları bazı yöntem, teknik ve

materyallerin sınıf ortamında ne derece kullanılabilir olduğunu görmelerini sağladığını belirtmiştir: *“bazı materyal dersinde kullandığımız materyallerin öğrendiğin zaman sınıfta kullanılması zor diye düşünüyorsun ama yaptığında kullanılabilir olduğunu görüyorsun... Bazı de tam tersi oldu. Mesela bir kavram haritasını çocuklara yaptırdımın çok basit olduğunu düşünüyordum ama çocuklar onu yapamayınca şaşırılmışım”*. Yine Tülin, öğretmenlik uygulaması sürecinde duyduğu mutluluğun KPSS sınavına çalışma konusunda kendisini motive ettiğini belirtmiştir: *“...motive etti ve geleceğe yönelik planlarıma da, daha çok asılmamı sağladı, çalışma açısından... Özellikle stajdan geldiğim günlerin akşamlarında daha yoğun çalışıyordum.”*

Öğretmen adayları öğretmenlik uygulaması dersi kapsamında ders işlemeye yönelik nadiren olumsuz görüşlerde bulunmuşlardır. Ayla ve Yasemin öğrencilerin kendilerini öğretmen olarak görmediğini ve bu durumun işlerini zorlaştırdığını belirtmişlerdir: *“Olumsuz olarak, (öğrenciler) gerçekten öğretmen olarak görmüyorlar bazen”* (Ayla). Tülin ise bazı öğretmenlerin tutumlarından hoşnut olmadığını *“biz mesela bir uygulama yapacağız diğer fen bilgisi öğretmenlerinden birkaç tanesi, işte bunu yapamazsın, hani önleyici şekillerde tepkilerde bulundular. Bunu biz de denedik olmuyor, öğrencilerin sayısına göre değil, düz anlatın gibi. Hani biraz da böyle emrivaki yapıyorlar o boşuma gitmiyordu açıkçası”* şeklinde ifade etmiştir. Emel ise konu alanı bilgisinin yetersiz olduğunu ifade etmiştir: *“Öğrencilere konu alanı bilgisi olarak yeterli değildik”*.

Tablo 3'te öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulaması sürecinde uygulama öğretmenleri ile birlikte çalışmaya yönelik görüşleri yer almaktadır.

Tablo 3. Uygulama okullarında uygulama öğretmenleri ile gerçekleştirilen etkinliklere yönelik görüşler

Tema	Kod	Öğretmen Adayı
Öğretmeni gözlemlemeye yönelik olumlu görüşler	Öğrenci özellikleri ve öğretmen davranışları	Tülin, Filiz, Tülay, Can, Yasemin, Elif, Emel
	Öğretmeni örnek alma	Ayla, Tülin, Can, Filiz, Yasemin, Emel
Öğretmeni gözlemlemeye yönelik olumsuz görüşler	Geleneksel yöntem kullanma	Yasemin
Geribildirimlere yönelik olumlu görüşler	Farklı geribildirimler verme	Tülin, Filiz
Geribildirimlere yönelik olumsuz görüşler	Yetersiz geribildirim	Ayla, Emel, Tülay, Can, Elif, Yasemin
Diğer olumlu öğretmen davranışları	Sorumluluk verme	Tülin
	Öğrencilere yönelik bilgi sahibi olma	Ayla, Tülin, Can, Filiz, Yasemin, Emel
	Deneyimlerini paylaşma	Elif, Tülay, Filiz, Can
Diğer olumsuz öğretmen davranışları	Ders sırasında öğrenci ile iletişim kurma	Filiz
	Öğretmenin beklentilerinin öğretim elemanının beklentilerinden farklı olması	Elif

Tablo 3'ten görüleceği üzere öğretmen adaylarının uygulama öğretmeni ile ilgili görüşleri öğretmeni gözlemlemeye yönelik olumlu görüşler, olumsuz görüşler, geribildirimlere yönelik olumlu görüşler, olumsuz görüşler, diğer olumlu öğretmen davranışları ve diğer olumsuz öğretmen davranışları olmak üzere altı tema altında toplanmıştır. Öğretmen adayları dönemin başında uygulama öğretmeni gözlemlemenin kendilerine faydalı olduğunu, edindikleri bilgilerden kendi uygulamalarında yararlandıklarını ve uygulama öğretmeni örnek aldıklarını belirtmişlerdir. Tülay gözlemler sırasında edindiği kazanımları şöyle açıklamıştır: *“Hangi davranışın öğrencide nasıl bir etki uyandırdığını öğrenmiş oldum. Oturup izleyince hem öğretmeni hem öğrenciyi gözleme şansımız oluyor. Öğrencinin tepkisini görmüş oluyoruz mesela. Ne derece olması gerektiğini öğrendim davranışların.”* Öğretmen adayları öğretmenin sınıftaki davranışlarını örnek aldıklarını belirtmişlerdir. Tülin konu ile ilgili görüşlerini *“ilk gözlemlerde ve onun genelde böyle düz anlatım değil de nasıl söyleyeyim etkinlik filan deney yaptırdığı oluyordu. Onun hazırladığı çalışma yapırlarında soru tarzlarında, mesela soruları zorluk derecesine göre sıralaması veya kendi hazırladığı slaytları filan vardı... onlardan çok yararlandım. Birazcık o tarz yapmaya başladım. Hani değiştirdim. O açıdan faydalı oldu.”* Yasemin uygulama öğretmenin derslerini gözlemlemenin öğrencilerin özellikleri ve öğretmenin öğrencilere yönelik davranışlarını gözlemek açısından faydalı olduğunu fakat öğretmenin derslerini geleneksel yöntem kullanarak işlediğini belirtmiştir: *“...ders anlatım konusunda yine geleneksel yöntem kullanıldığı için o konuda çok da bir faydası yok...”* Öğretmen adaylarının uygulama öğretmenlerinin kendilerine verdiği geribildirimlere yönelik görüşleri olumlu ve olumsuz görüşler olmak üzere iki tema altında incelenmiştir. Tülin ve Filiz uygulama öğretmenlerinin verdiği geribildirimleri ilginç-farklı bulduklarını belirtmişlerdir. Ayla, Emel, Tülay, Can, Elif,

Yasemin ise uygulama öğretmenlerinin verdiği geribildirimleri yetersiz bulmuşlardır. Bahsi geçen temaların dışında uygulama öğretmeni ile ilgili diğer görüşler ise ‘diğer olumlu öğretmen davranışları’ ve ‘diğer olumsuz öğretmen davranışları’ olarak iki tema altında sınıflandırılmıştır. Diğer olumlu öğretmen davranışları, uygulama öğretmenin öğretmen adaylarına sınav hazırlama, uygulama gibi çeşitli sorumluluklar vermesi, öğrencilerini iyi tanması ve öğretmen adayları ile deneyimlerini paylaşmasıdır. Diğer olumsuz öğretmen davranışları ise zaman zaman uygulama öğretmenin öğretmen adayının performansını gözlemlerken öğrencilerle iletişim kurması ve uygulama öğretmenin beklentilerinin uygulama öğretim elemanının beklentilerinden farklı olması olarak belirlenmiştir.

Tablo 4’te öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulaması sürecinde akranlarını gözlemlemeye ve akranları tarafından gözlemlenmeye yönelik görüşleri yer almaktadır.

Tablo 4. Akranını gözleme ve akranı tarafından gözlemlenme

Tema	Kod	Öğretmen Adayı
Akranı ile uyumluluğu	Uyumlu olma	Tülay, Emel, Ayla, Filiz, Elif, Can, Yasemin, Tülin
Akranını gözleme	Faydalı olma	Tülay, Emel, Ayla, Filiz, Can, Yasemin, Tülin
	Yalnızca başlangıçta faydalı bulma	Elif
Akran gözleminin faydaları	Nelere dikkat edilmesi gerektiğini öğrenme	Filiz, Tülin, Emel, Yasemin, Can, Ayla, Yasemin
	Farklı bakış açısı görme	Emel, Ayla, Elif, Yasemin, Tülin
	Farklı yöntem ve etkinlikler görme	Tülay, Tülin, Elif
	Daha iyi nasıl olabileceği konusunda fikir yürütmeyi sağlama	Yasemin
	Alan bilgisi konusunda gelişme	Ayla
Not tutma	Faydalı	Ayla, Elif, Tülin, Filiz, Can, Yasemin
	Faydalı olup olmadığı konusunda emin olmama	Tülay, Emel
Not tutmanın faydaları	Dersin sonunda yapılanların akılda kalmasını sağlama	Ayla, Filiz, Can, Yasemin
	Kalıcı olma	Ayla, Elif
	Günlük yazma konusunda faydalı olma	Tülin
Geribildirim	Olumlu karşılama	Tülay, Emel, Ayla, Elif, Yasemin, Tülin
	Zaman zaman tartışma	Filiz, Can
Geribildirimlerde yorum yapma	Yorum yapma	Tülay, Emel, Ayla, Elif, Can, Yasemin, Tülin, Filiz
Akranı tarafından gözlemlenme	Faydalı	Tülay, Emel, Filiz, Elif, Can, Yasemin, Tülin, Ayla
Akranı tarafından gözlemlenmekten edinilen kazanımlar	Fark etmediğim şeyleri fark etme	Tülay, Elif, Yasemin, Tülin, Ayla
	Eksiklikleri görme	Emel, Can, Filiz
Dikkat edilmesi istenen hususlar	Dikkat edilmesi istenen hususları belirtmeme	Tülay, Emel, Ayla, Filiz, Tülin, Can
	Dikkat edilmesi istenen hususları belirtme	Elif, Yasemin

Tablo 4’den görüleceği üzere öğretmen adaylarının akranlarını gözleme ve akranları tarafından gözlemlenmeye yönelik görüşleri akranı ile uyumluluğu, akranını gözleme, akran gözleminin faydaları, not tutma, not tutmanın faydaları, geribildirim, geribildirimlerde yorum yapma, akranı tarafından gözlemlenme, akranı tarafından gözlemlenmekten edinilen kazanımlar ve dikkat edilmesi istenen hususlar olmak üzere on tema altında toplanmıştır. Öğretmen adaylarına öğretmenlik uygulaması sürecinde grup arkadaşları ile uyumlu olup olmadıkları sorulduğunda tüm öğretmen adayları grup arkadaşları ile iyi anlaştıklarını ve bir sonraki dönem de uygulama okuluna beraber gitmek istediklerini belirtmişlerdir: “(Grup arkadaşım ile uyumumuz) *çok iyiydi. Hiçbir problem yaşamadım hatta isterdim yine Elif ile olmak. Uyumluydum*” (Tülay). Elif hariç tüm öğretmen adayları akranlarını gözlemlenmenin kendileri için faydalı olduğunu belirtmiş, Elif ise gözlemlerden sadece başlangıçta verim aldığını “(arkadaşımın performansını izlemek) *ilk başlarda iyiydi hocam, bir şeyler öğrenebiliyordum, bana bir şeyler katıyordu ama sonradan kendini tekrar etmeye başladı... sıkılmaya başladım hep izlemekten, ben de anlatmak istiyordum...*” şeklinde ifade etmiştir. Öğretmen adayları akranlarını gözlemlenmenin arkadaşının sahip olduğu

bakış açısını görme, nelere dikkat edilmesi gerektiğini anlama, farklı yöntem ve etkinlikler görme, nasıl daha iyi olabileceği üzerinde fikir yürütmeyi sağlama ve alan bilgisi konusunda gelişme gibi yararları olduğunu belirtmişlerdir. Filiz, arkadaşı Can'ı gözlemlenmenin kendi dersinde nelere dikkat etmesi gerektiği konusunda fikir sahibi olmasını sağladığını “*Özellikle bir sonraki ders konuyu ben anlatacaksam, onun da yapmaması gereken şeyleri ben de yapmadım. Mesela onda gördüğüm hataları (yapmamaya dikkat ederim) veya onda gördüğüm olumlu şeyleri, dersimde uyguladım*” şeklinde ifade etmiştir. Öğretmen adaylarının üzerinde durduğu bir başka konu ise akranlarını gözlemlenmenin ve onlara geribildirim vermenin farklı bakış açılarını görmeyi sağlamasına yöneliktir. Örneğin Emel, bu konu ile ilgili olarak “*mesela ona (grup arkadaşım) diyorum, şöyle yapsaydın diye, o da diyor ki o an şöyle oldu yapamadım, yani sebebini görüyorum*” şeklinde ifadelerde bulunmuştur. Tülay ise akranını gözlemlenmenin farklı yöntem ve etkinlikler görmesini sağladığını “*Sonuçta hepimiz farklı farklı öğretmenler olacağız. Onun farklı yöntemleri var, benim farklı... Ondan da bir şeyler öğrendim. Mesela bu yöntemi uygularsam ilgi çekerim ya da bu yöntem daha çok dikkat dağıtıyor, ilgiyi çok çekmedi açısından güzel oldu yani*” şeklinde açıklamıştır. Öğretmen adaylarından altısı akranlarını gözlemlerken not tutmanın yarar sağladığını belirtirken, Tülay ve Emel ise not tutmanın etkililiği konusunda emin olmadıklarını belirtmişlerdir. Öğretmen adayları not tutmanın arkadaşlarının performanslarına yönelik geribildirim verme konusunda işe yaradığını, yazılanların kalıcı olması ve ilerleyen zamanda da tekrar okuma olasılıkları olması ve günlüğü yazma konusunda yardımcı olduğunu belirtmişlerdir. Konu ile ilgili olarak Yasemin “*şu yönden faydası oldu, bazı şeyleri unutabiliyoruz, onları bulma konusunda, küçük ayrıntıları yakalama konusunda (faydalı oldu)*” ifadelerinde bulunmuştur. Tülin ise not tutmanın faydasına yönelik görüşünü şöyle açıklamıştır: “*O (not tutmak) faydalı oldu. Çünkü yansıtıcı günlük yazarken, döndüğümüz zaman akşamleyin, arkadaşım bana ne kattı dediğimde, kafamda kalanların dışında, yazdıklarına da bakıp, hani dedim böyle böyle yapsaymış, o anda (ders sırasında) demesem bile, akşam o notları okuduğumda kafamda daha çok belirdi şekil.*” Öğretmen adaylarının çoğu grup arkadaşlarının verdikleri geribildirimleri olumlu karşıladıklarını belirtirken yalnızca Filiz ve Can zaman zaman aralarında bu sebeple tartışmalar yaşandığını belirtmişlerdir. Öğretmen adaylarına geribildirim verirken bir kamera gibi yaşananları belirtmenin yanı sıra yorum yapıp yapmadıkları sorulduğunda tüm öğretmen adayları yorum yaptıklarını belirtmişlerdir. Öğretmen adaylarına akranları tarafından gözlemlenip kendilerine geribildirim verilmesinin faydalı olup olmadığı sorulduğunda tüm öğretmen adayları bunun faydasını gördüklerini belirtmişlerdir. Öğretmen adayları gözlemlenmenin ve geribildirim almanın fark etmedikleri şeyleri fark etmelerini ve eksikliklerini görmelerini sağladığını belirtmişlerdir. Can konu ile ilgili görüşlerini “*(arkadaşımdan geribildirim almak) hatalarımı görmemi sağladı çünkü ben derste o hataları göremiyordum, ona odaklanamıyordum, planımı uygulayıp dersten çıkayım, yani dersi sağ salım bitireyim diyordum, ince ayrıntıyı göremiyordum*” şeklinde açıklamıştır. Öğretmen adaylarına uygulama öncesinde arkadaşlarına kendilerini ne konuda gözlemlenmelerini istediklerini belirtip belirtmedikleri sorulmuştur. Öğretmen adaylarından yalnızca Elif ve Yasemin arkadaşlarına kendilerini hangi konuda gözlemlenmesini istediklerini belirtmişlerdir. Tablo 5’te öğretmen adaylarının uygulama öğretim elemanı ile ilgili görüşleri yer almaktadır.

Tablo 5. Uygulama öğretim elemanının uygulamaları ile ilgili görüşler

Tema	Kod	Öğretmen Adayı
Öğretim elemanı ile uyumluluğu	Uyumlu olma	Tülay, Emel, Ayla, Filiz, Elif, Can, Yasemin, Tülin
Geribildirim	Düzenli geribildirim verme	Tülay, Emel, Ayla, Filiz, Elif, Can, Yasemin, Tülin
	Sadece başarılı olunan konulara ilişkin geribildirim verme	Elif
Gözlem	Sıklıkla gözlem yapma	Tülay, Emel, Ayla, Filiz, Elif, Can, Yasemin, Tülin
Toplantılar	İkili grup toplantıları düzenleme	Tülay, Emel, Ayla, Filiz, Elif, Can, Yasemin, Tülin
Olumlu tutum	Destekleyici tutum	Yasemin

Tablo 5’ten görüleceği gibi öğretmen adaylarının uygulama öğretim elemanının uygulamalarına yönelik görüşleri öğretim elemanı ile uyumluluğu, uygulama öğretim elemanının verdiği geribildirimler, gözlem, toplantı ve olumlu tutum olmak üzere beş tema altında toplanmıştır.

Öğretmen adaylarından uygulama öğretim elemanının uygulamalarının olumlu ve olumsuz yanlarını değerlendirmeleri istendiğinde tüm öğretmen adayları uygulama öğretim elemanı ile uyumlu olduklarını ve

gerçekleştirilen uygulamalardan yararlandıklarını belirtmişlerdir. Konu ile ilgili olarak yalnızca Elif, uygulama öğretim elemanının geribildirimlerinin daha çok kendilerinin başarılı oldukları yanlarına vurgu yaptığını, zayıf olan yönlerine yönelik de geribildirimler almak istediğini belirtmiştir: “*Sizi beğeniyordum ama siz de olumlu eleştiri yapıyordunuz, bizleri kırmamak adına, sanırım ben olumsuz eleştiriye takığım, olsun istiyorum.*”

Öğretmen adaylarının uygulama öğretim elemanının beğendikleri uygulamalarından en sık bahsettikleri, düzenli geribildirim vermesi, sıklıkla öğretmen adaylarını gözlemlemeye gitmesi, ikili grup toplantıları düzenlemesidir. Tülin konu ile ilgili görüşünü “*Bir defa, her hafta toplantılarınız, bize geribildirim vermeniz, benim daha planlı programlı ilerlememi sağladınız. Ayrıca bizi grup arkadaşımınla çağırmanız (toplantı yapmanız) kendimi çok değerli hissetmemi sağladı. Teşekkür ederim. Gerçekten de böyle uygulamanın işe yaradığını hissettim. Arkadaşlarımla kendimi karşılaştırdığımda, farklı öğretmenlerle çalışan arkadaşlarımla tepkilerini duyduğum, onların ne yaşadığını duyduğum zaman, mesela bana şey dedikleri çok oldu, ne kadar şanslısın filan. Kendimi daha şanslı hissettim.*” şeklinde ifade etmiştir. Yasemin ise uygulama öğretim elemanının destekleyici tutumundan “(gözleme geldiğinizde) *bakıp gülümsemeniz bir güven duygusu oluşturdu, yani bir şeyler yapabiliyorum gibisinden*” şeklinde bahsetmiştir.

Tablo 6’da öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulaması sürecinde ders planı hazırlamaya yönelik görüşleri yer almaktadır.

Tablo 6. Ders planı hazırlamaya yönelik görüşler

Tema	Kod	Öğretmen Adayı
Ders planı hazırlamanın faydalılığına yönelik görüş	Faydalıydı	Elif, Filiz, Emel, Can, Tülin, Ayla, Yasemin, Tülay
Ders planı hazırlamanın faydaları	Yol gösterici	Elif, Filiz, Emel, Can, Tülin, Ayla, Yasemin, Tülay
	Araştırma yapmayı sağlıyor	Ayla, Filiz
	Plan hazırlama konusunda pratik kazanma	Emel, Yasemin
	Ders konusuna çalışmamı sağladı	Filiz
	Gelecekte de kullanılabilir	Ayla

Öğretmen adaylarının tamamı öğretmenlik uygulaması süresince ders planı hazırlamanın faydalarını gördüklerini belirtmişlerdir. Öğretmen adayları hazırladıkları ders planlarının öğretimleri sürecinde sınıfta yaşanacak aksaklıkları engelleme ve takıldıkları anlarda kendilerine yol gösterme konusunda faydalı olduğunu belirtmişlerdir. Ayrıca öğretmen adayları ders planı hazırlarken araştırma yaptıklarını, ders konusuna çalıştıklarını ve ders planı hazırlama konusunda kendilerini geliştirdiklerini belirtmişlerdir. Ayrıca, Ayla hazırladıkları planları gelecekte profesyonel uygulamalarında da kullanabileceklerini düşündüğünü belirtmiştir. Filiz konu ile ilgili görüşlerini “*ders planı hazırlamak benim için faydalı oldu çünkü (derste) ders planına göre gidiyorum. O gün konuya da çalışmış oluyorum. Tekrar etmiş oluyorum. Oraya ders içeriğini yazarken araştırdığım şeylerden farklı şeyler bulabiliyorum...*” şeklinde ifade etmiştir. Emel ise ders planı hazırlama konusunda pratik kazandığını “(ders planlarını hazırlarken) *önceden hep araştırıyorduk ama şimdi bunu (ders planlarını) yapabiliyim. Kendi bulduğum (kendim oluşturduğum ders planları) daha iyi oluyor*” şeklinde ifade etmiştir.

Tablo 7’de öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulaması sürecinde günlük tutmaya yönelik görüşleri yer almaktadır.

Tablo 7. Günlük tutmaya yönelik görüşler

Tema	Kod	Öğretmen Adayı
Günlük tutmaya yönelik görüş	Faydalıydı	Tülin, Filiz, Elif, Ayla, Yasemin, Can
	Faydalı olup olmadığından emin değilim	Emel, Tülay
Günlük tutmanın faydaları	Farkındalık kazanmamı sağlıyor	Elif, Yasemin, Tülin, Filiz, Yasemin
	Yaptıklarımın aklımda kalmasını sağlayacak	Tülin, Can, Elif
	İleriye yönelik plan yapmamı sağlıyordu	Filiz, Elif, Ayla
	Normalde üzerinde durmayacağım şeyleri düşünmemi sağladı	Can

Tablo 7’de görüldüğü gibi öğretmen adaylarının büyük çoğunluğu öğretmenlik uygulaması dersinde günlük tutmanın profesyonel gelişimleri üzerinde olumlu etkisi olduğunu düşündüklerini belirtmişlerdir. İki öğretmen adayı ise günlüklerin faydalı olup olmadığı konusunda emin olmadıklarını belirtmişlerdir.

Öğretmen adayları, günlük tutmanın hataları, güçlü yönleri ve performansları sırasında karşılaşılabilecekleri güçlükler konusunda farkındalık kazanmalarını sağladığını belirtmişlerdir. Tülin düşüncelerini şöyle açıklamıştır: “...hani tek tek (günlüğümüzde) yazıyoruz ya, dersin öncesinde eksiklerin var mıydı? Kendimi sorguladım. Bunu derse girmeden (önce) düşünüyordum...” Yasemin ise günlük tutmanın ders sürecinde neler yaptığını gözden geçirmesini sağladığını “...özellikle neyi, ne amaçla yaptığımı bir daba görebildim. Şöyle bir şey de oluyor, bazen bir şeyi amaçlıyoruz ama onu yapamıyoruz, sonradan bunu görebiliyoruz...” şeklinde ifade etmiştir. Bazı öğretmen adayları ise günlüklerin, deneyimlerini hatırlamalarını sağladığını/sağlayacağını düşündüklerini belirtmişlerdir: “...yazmaya döktüğüm zaman daha somut olarak kalıyordu aklımda (yaptıklarım), şunu şunu yapmışım diye, onu (günlüğü) yazmasam uçup giderdi bir-iki ay sonra” (Can). Bazı öğretmen adayları da günlüklerin ileriye yönelik plan yapmalarını sağlayacağını belirtmişlerdir: “(İleriye yönelik plan yapmamı sağladı) düzelteceğim şeyler ya da eklemek istediğim (şeyleri belirledim)” (Filiz). Can ise günlük tutmanın normalde üzerinde durmayacağı konular üzerinde düşünmesini sağladığını ifade etmiştir: “Açıkçası ben o kadar ayrıntıcı (ayrıntılı düşünen) biri değilim, (dersten sonra yaptıklarım hakkında günlük tutmamış olsam) düşünmezdim.”

Tablo 8’de öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulaması sürecinde hazırladıkları yapılandırılmış günlüklere yönelik görüşleri yer almaktadır.

Tablo 8. Yapılandırılmış günlüklere yönelik görüşler

Tema	Kod	Öğretmen Adayı
Yapılandırılmış günlüklere yönelik görüş	Yapılandırılmış günlük tutmayı tercih ederim	Tülin, Emel, Tülay, Ayla, Can, Yasemin, Elif
	Serbest günlük tutmayı tercih ederim	Filiz
Yapılandırılmış günlüklere yönelik olumlu görüşler	Odaklanılacak konuların daha iyi anlaşılması	Can, Yasemin, Emel, Ebru
	Daha derin düşünmeyi sağlama	Tülin, Tülay, Ayla, Yasemin
	Yazmayı kolaylaştırma	Can
Yapılandırılmış günlüklere yönelik olumsuz görüşler	Yönergelere cevap verdiğimizde eksik kalan konular olabilir	Filiz
Anlaşılmasında güçlük yaşanan yönlendirici sorular	Üçüncü yönerge	Filiz ve Yasemin
Birinci yönergeye zamanında cevap verilme durumu	Zaman zaman	Elif, Tülay, Yasemin, Emel
	Hiçbir zaman	Ayla, Can, Filiz
	Her zaman	Tülin

Tablo 8’de görüldüğü gibi Filiz hariç öğretmen adaylarının tamamı yapılandırılmış günlük tutmayı serbest günlük tutmaya tercih etmişlerdir. Öğretmen adayları yönlendirici soruların günlüklerinde neye odaklanmaları gerektiği konusunda rehberlik ettiğini ve yönlendirici soruların deneyimleri üzerinde daha çok düşünmelerini sağladığını belirtmişlerdir. Konu ile ilgili olarak Tülin “sorulara cevap vererek yazmak daha yararlı oldu. Çünkü diğer türlü yazsaydım, ben normal hayatımda da günlük tutan bir insanım, yani sadece kendi fikirlerimi yazardım... Daha çok olumlu yönerimi yazardım belki. Düşünmeme fırsat vermezdi ama sorular yararlı oldu. Düşündürdü” ifadelerinde bulunmuştur. Yasemin ise yapılandırılmış günlük tutmayı neden tercih ettiğini “sorulara cevap vererek (günlük tutmak) daba iyi oluyor, en azından neye odaklanacağımızı biliyoruz. ...bunlara dikkat ederek yazdığımızda daha faydalı olduğunu düşünüyorum” şeklinde açıklamıştır. Can ise yapılandırılmış günlüklerin, yazma konusunda yetenekli olmayanların işini kolaylaştırdığını belirtmiştir: “o sorular aslında benim işimi kolaylaştırıyordu... ama hiçbir soru olmadan siz ne yaptınız, anlatın, deseydiniz belki yazı yazma yeteneği az olan biri için zor olabilir. Mesela ben o kadar metin yazabileceğimi düşünmedim ama soru sorulduğu zaman sadece cevapları tak tak yazıyordum.” Filiz ise serbest günlükleri yapılandırılmış günlüklere tercih ettiğini belirtmiş ve düşüncesinin sebebinin “(günlük tutarken) sorulara cevap verdiğimizde bazı şeyler eksik kalabilir ama normal günlük tutsak, yani hiçbir soru olmadan, orada belki her şeyden bahsedebiliriz. Sorular biraz daba kısıtlı olabilir” şeklinde açıklamıştır. Öğretmen adaylarının yönergelere yönelik görüşleri incelendiğinde Filiz ve Yasemin’in başlangıçta üçüncü yönergeyi anlamakta güçlük çektikleri belirlenmiştir. Filiz sorunun anlaşılmasında yaşanan problemi şöyle dile getirmiştir: “arkadaşım mı benim hakkımdaki düşüncelerini yazacak yoksa ben mi onların hakkımda düşündükleri yazacaktım, karıştırıyordum.” İlk yönergeyi kendilerinden istediği gibi dersten önce yazıp yazmadıkları sorulduğunda ise çoğu öğretmen adayı, bu kurala zaman zaman uyduklarını ifade etmişlerdir. Üç öğretmen adayı ise bu kurala hiç uymadıklarını belirtirken, yalnızca bir öğretmen adayı kurala düzenli olarak uyduğunu belirtmiştir.

4. TARTIŞMA

Öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulaması süresince uygulama okulunda ders işlemeye yönelik görüşleri dikkate alınarak bir değerlendirme yapılacak olursa, genel olarak öğretmen adaylarının ders işleme sürecinde çokça kazanım elde ettikleri ve olumlu görüşlerde buldukları söylenebilir. Gömleksiz, Kan ve Öner (2017) de benzer şekilde öğretmen adaylarının uygulama okullarında ders anlatmayı sevdiğini belirlemişlerdir. Bu çalışmada öğretmen adayları özellikle gerçek öğrenme ortamını deneyimlemenin kendilerini geliştirme konusunda etkili olduğunu belirtmişlerdir. Aslan ve Sağlam'ın (2018) çalışmasında öğretmen adayları, öğretmenlik uygulamasının gerçek okul ortamında bulunma, uygulama yapma ve böylece öğretmenlik meslek becerilerini geliştirmelerine fırsat verdiğini belirtmişlerdir. Benzer şekilde Gömleksiz, Kan ve Öner (2017) de çalışmalarında öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulamasının kendilerine deneyim kazandırdığını ve sınıf ortamını tanımalarına yardım ettiğini belirlemişlerdir. Özdaş ve Çakmak'ın (2018) çalışmasında da öğretmen adayları öğretmenlik uygulamasını tecrübe kazanma olarak nitelmişlerdir. Bu çalışmada çoğu öğretmen adayı sınıf içi uygulamalarının sınıf yönetimini sağlama, kaygı ve heyecanı yenme, bir öğretmen olarak kendini sınıma konularında etkili olduğunu belirtmişlerdir. Çeşitli çalışmalarda, öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulaması kapsamında yaşamış oldukları en önemli sorunlardan birinin sınıf yönetimini sağlama olduğu belirlenmiştir (Esen Aygün ve Şahin Taşkın, 2019; Gömleksiz, Kan ve Öner, 2017).

Bu çalışma kapsamında öğretmen adaylarının sınıflarda yaptıkları gözlemlerin, öğrencilerin özelliklerini öğrenmelerini sağladığını göstermektedir. Öğretmen adayları bunların yanı sıra uygulama öğretmenlerinin kendilerine sorumluluk vermesinden, öğrenciler ile ilgili bilgilere sahip olmasından, kendileriyle deneyimlerini paylaşmasından hoşnutlardır. Yine bir öğretmen adayı uygulama öğretmenin ve uygulama öğretim elemanının öğretmen adaylarından beklentilerinin örtüşmediği konusunda görüş bildirmiştir. Bu konu başlığı altında belki de en dikkat çekici husus ise öğretmen adaylarının çoğunun uygulama öğretmenin kendilerine verdiği geribildirimleri yetersiz bulmasıdır. Benzer şekilde Eraslan (2009) yaptığı çalışmada öğretmen adaylarının önemli bir bölümünün uygulamaları sırasında uygulama öğretmenin çoğunlukla sınıfta bulunmadığını, bulunduğu zamanlarda ise çok sınırlı dönüt verdiklerini veya hiç dönüt vermediklerini belirtmişlerdir. Saka (2019) öğretmenlerin, lisans eğitimleri sırasında aldıkları okul deneyimi ve öğretmenlik uygulaması dersleri ile ilgili görüşlerini almıştır. Çalışmaya katılan öğretmenlerin büyük çoğunluğu, uygulama öğretmenlerinin kendilerine yeterince rehberlik yapmadığını ifade etmişlerdir. Deniz (2012) çalışmasında uygulama öğretmenlerinin öğretmenlik uygulamalarına ilişkin rol ve sorumluluk algılarını araştırmıştır. Uygulama öğretmenleri sorumluluklarından birinin öğretmen adaylarına olumlu geribildirimler vermek olduğunu belirtmişlerdir. Buradan yola çıkılarak uygulama öğretmenlerinin öğretmen adaylarına geribildirim verme konusundaki sorumluluklarının farkında oldukları fakat uygulamada bu konu ile ilgili aksaklıklar yaşandığı söylenebilir. Bunun sebebi öğretmenlerin nasıl geribildirim verileceğine yönelik yeterli bilgiye sahip olmamaları olabilir. Köğçe ve Baki (2014) çalışmalarında öğretmen adaylarının lisans eğitimleri sürecinde geribildirim özellikleri ve nasıl geribildirim verileceği konusunda bilgi verilmesi ve uygulamalar yapılmasını önermişlerdir.

Öğretmen adaylarından uygulama öğretim üyesinin uygulamalarının olumlu ve olumsuz yanlarını değerlendirmeleri istendiğinde tüm öğretmen adayları uygulama öğretim üyesi ile uyumlu olduklarını ve gerçekleştirilen uygulamalardan yararlandıklarını belirtmişlerdir. Konu ile ilgili olarak yalnızca Elif, uygulama öğretim üyesinin geribildirimlerinin daha çok öğretmen adaylarının başarılı oldukları yanlarına vurgu yaptığını, zayıf olan yönlerine yönelik de geribildirimler almak istediğini belirtmiştir. Öğretmen adaylarının uygulama öğretim üyesinin beğendikleri uygulamalarından en sık bahsettikleri, düzenli geribildirim vermesi, sıklıkla öğretmen adaylarını gözlemlemeye gitmesi, ikili grup toplantıları düzenlemesi ve destekleyici tutumudur. Aslan ve Sağlam (2018) öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulamasının paydaşları ile ilgili olumsuz görüşlere sahip olduklarını belirlemiş ve araştırmacılar bunun sebebinin uygulama öğretmeni ve öğretim elemanının sorumlu

olduğu öğretmen adayı sayısının fazla olması sebebiyle kendilerinden beklenen sorumlulukları yerine getirememeleri ile ilişkilendirmişlerdir. Yine aynı çalışmada öğretmen adaylarının olumsuz görüş bildirdikleri konulardan bir diğeri de fakültede düzenli olarak yapılması gereken seminer çalışmasının düzenli olarak yapılmaması ve öğretmen adaylarının öğretim elemanı gözetiminde yeterince ders işlememiş ve dönüt almamış olmalarıdır. Saka (2019) öğretmenlerle yürüttüğü çalışmada öğretmenlerin lisans döneminde aldıkları öğretmenlik uygulaması dersinde, sorumlu öğretim elemanının kendilerini bir kez gözlemleyerek not verdikleri belirlenmiştir. Bu çalışmada ise her hafta düzenlenen seminerler dışında öğretmen adayları ile ikişerli küçük grup toplantılarının yapılmış olması ve her bir öğretmen adayının öğretim elemanı tarafından dört kez gözlemlenmesi bu çalışmada öğretmen adaylarının bu konulara yönelik olumsuz görüş bildirmemiş olmalarına gerekçe olarak gösterilebilir.

Öğretmen adaylarının akranını gözleme ve akranı tarafından gözlemlenmeye yönelik görüşleri değerlendirilecek olursa öğretmen adaylarının akranları ile iletişimlerinin iyi olduğu ve bu süreçten memnun kaldıkları söylenebilir. Bu süreçte öğretmen adayları hem gözlemlenmenin hem de gözlemlenmenin farklı bakış açılarını görmelerini sağladığını belirtmektedirler. Ayrıca bazı öğretmen adayları akranlarını gözlemlenmenin farklı yöntem ve teknikler görmelerini ve alana yönelik bilgi edinmeyi sağladığını belirtmişlerdir. Bunların yanı sıra çoğu öğretmen adayı akranlarını gözlemlerken not tutmanın dersin sonunda yapılanların akılda kalmasını sağlama konusunda yararı olduğunu belirtmişlerdir. Her ne kadar öğretmen adaylarından akranları ile yorumlarını değil gözlemlerini paylaşmaları istenmiş olsa da öğretmen adaylarının tümü geribildirim verirken yorum yaptıklarını belirtmişlerdir. Yine öğretmen adaylarından ders işlemeden önce arkadaşlarına kendilerini hangi konuda gözlemlenmelerini istediklerini belirtmeleri istenmiş olsa da çoğu öğretmen adayının akranlarından böyle bir talepte bulunmadıkları belirlenmiştir. Esen Aygün ve Şahin Taşkın'ın (2019) yürüttükleri çalışmada, öğretmen adayları öğretmenlik uygulaması dersi kapsamında yaşadıkları sorunlardan birinin işledikleri ders sürecinde gözlemci olan öğretmen adaylarının kendilerine müdahale etmesi olduğunu belirtmişlerdir. Gömleksiz, Kan ve Öner'in (2017) çalışmalarında öğretmen adayları, birden fazla öğretmen adayının aynı derse girmesinin öğrencilerin dikkatini dağıttığı ve bu sebeple sınıf yönetimini sağlama konusunda problem yaşamalarına sebep olduğunu ifade etmişlerdir. Bu çalışmada ise öğretmen adaylarının akranları ile birlikte derse girmekten hoşnut oldukları belirlenmiştir. Bunun bir sebebi 2018 yılında öğretmenlik uygulaması dersi kapsamında yapılan değişikliklerle ders başına düşen öğretmen adayı sayısının ikiye düşmüş olması ile açıklanabilir.

Tüm öğretmen adayları öğretmenlik uygulaması süresince ders planı hazırlamanın faydasını gördüklerini belirtmişlerdir. Öğretmen adayları hazırladıkları ders planlarının öğretimleri sürecinde sınıfta yaşanacak aksaklıkları engelleme ve takıldıkları anlarda kendilerine yol gösterdiğini belirtmişlerdir. Ders planı öğretmenin derse hazırlık yapmasını sağlar ve ders planının yeterli ve doğru biçimde hazırlanması ders sürecinin sonundaki başarıyı olumlu yönde etkiler (Coşkun, Gelen & Öztürk, 2009; Uygun & Saraç, 2020). Ayrıca öğretmen adayları ders planı hazırlarken araştırma yaptıklarını, ders konusuna çalıştıklarını ve ders planı hazırlama konusunda kendilerini geliştirdiklerini belirtmişlerdir.

Öğretmen adaylarının büyük çoğunluğu öğretmenlik uygulaması dersinde günlük tutmanın profesyonel gelişimleri üzerinde olumlu etkisi olduğunu düşündüklerini belirtmişlerdir. Bazı öğretmen adayları ise günlüklerin ileriye yönelik plan yapmalarını sağladığını belirtmişlerdir. Cengiz ve Karataş'ın (2015) çalışmasında geribildirim destekli yansıtıcı günlük tutan öğretmen adayları günlük tutmanın üstbilişsel farkındalıkları, duyguları ve motivasyonları üzerine olumlu etkisi olduğunu ifade etmişlerdir.

Biri hariç öğretmen adaylarının tamamı yapılandırılmış günlük tutmayı serbest günlük tutmaya tercih etmişlerdir. Öğretmen adayları yönlendirici soruların günlüklerinde neye odaklanmaları gerektiği konusunda rehberlik ettiğini ve yönlendirici soruların deneyimleri üzerinde daha çok düşünmelerini sağladığını belirtmişlerdir. Serbest günlük tutmayı tercih edeceğini belirten öğretmen adayı ise bu tercihinin yönlendirici sorular sorularak hazırlanan günlüklerde her şeyi ifade etmenin mümkün olmadığı şeklinde açıklamıştır. Bunların yanı sıra iki öğretmen adayı son yönlendirici soruyu uygulamanın başlangıcında anlayamadıklarını belirtmişlerdir. Birinci yönergeye öğretmen adaylarının ders öncesi cevap verme durumunun öğrenciler

arasında farklılaştığı belirlenmiştir. Barclay (1996) üniversite öğrencileri ile yürüttüğü çalışmada öğrencilerden günlük tutmalarını istemiştir. Katılımcılar günlüklerin yapılandırılmasını talep etmişler ve yapılandırılmamış günlük tutmanın belirsizliğe ve endişeye sebep olduğunu belirtmişlerdir. Cengiz (2020) yürüttüğü çalışmada öğretmen adaylarının yapılandırılmış ve yapılandırılmamış günlüklerini incelemiştir. Çalışmanın sonuçları yapılandırılmış günlüklerin içerik bakımından daha zengin olduğunu ve öğretmen adaylarının bu günlüklerde daha ileri seviyede yansıtma yaptıklarını belirlemiştir. Öğretmen adaylarından yazılı yansıtma yapmalarının istendiği çeşitli çalışmalar, öğretmen adaylarının hazırladıkları çoğu yazının yeterince yansıtıcı olmadığı belirlenmiştir (Arslan, 2017; El-Dib, 2007; Yeşilbursa, 2011; Şahin, 2009). Buradan yola çıkılarak öğretmen adaylarının günlük yazma sürecinde yeterince yönlendirilmezlerse deneyimlerini analiz etme ve değerlendirme konusunda güçlük yaşayabilecekleri söylenebilir.

5. SONUÇ ve ÖNERİLER

Fen bilimleri öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulaması dersinin paydaşları ve öğretmenlik uygulaması dersi kapsamında gerçekleştirilen uygulamalar ve hazırlanan ödevlere yönelik görüşlerinin belirlenmesini amaçlayan bu çalışmada öğretmen adayları özellikle gerçek öğrenme ortamında ders anlatmanın kendilerini mesleki açıdan geliştirme konusunda önemli katkısı olduğunu düşünmektedirler. Bu görüş öğretmenlik uygulamasının öğretmen adayları için önemini ortaya koymaktadır. Öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulamasının paydaşlarına yönelik görüşleri incelendiğinde öğretmen adaylarının genel olarak paydaşlara yönelik olumlu görüşleri olduğu söylenebilir. Öğretmen adayları sınıflarda yürüttükleri gözlemlerin öğrencilerin özelliklerini keşfetme konusunda yararlı olduğunu belirtmişlerdir. Öğretmen adayları uygulama öğretim elemanının onları gözlemlemesinden ve sıklıkla yapılan toplantılardan hoşnut olduklarını belirtmişlerdir. Bazı öğretmen adayları ise uygulama öğretmeni ve uygulama öğretim elemanının kendilerine olumlu ve olumsuz yönlerini açıkça belirtmelerini istediklerini belirtmişlerdir. Öğretmenlik uygulaması kapsamında öğretmen adaylarının ders anlatırken uygulama öğretmeni ve uygulama öğretim elemanı tarafından mümkün olduğunca sık gözlemlenmeleri ve kendilerine detaylı geribildirimler vermeleri önerilebilir.

Öğretmen adayları akranlarını gözlemlenmenin ve akranları tarafından gözlemlenmenin kendilerine farklı uygulamalar görme, kendi öğretimlerine yönelik geribildirim alma gibi faydaları olduğunu belirtmişlerdir. Buradan yola çıkılarak öğretmen adaylarının özellikle geribildirim konusuna vurgu yaptıkları ve daha sık ve daha detaylı geribildirimler almak istedikleri sonucuna varılabilir. Öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulaması kapsamında hazırladıkları ödevlere yönelik görüşlerinin de genel olarak olumlu olduğu söylenebilir. Öğretmen adayları ders planı hazırlamanın ve günlük tutmanın profesyonel gelişimleri üzerinde etkisi olduğunu düşündüklerini belirtmişlerdir. Biri hariç diğer öğretmen adayları yapılandırılmış günlüklerin ne yazmaları gerektiğine yönelik bir çerçeve sunarak işlerini kolaylaştırdığını ve deneyimleri üzerinde daha çok düşüncelerini sağladığını belirtmişlerdir. Öğretmen adaylarından ikisi ilk okuduklarında yönlendirici sorulardan üçüncüsünü anlayamadıklarını belirtmişlerdir. Bu sebeple bu sorunun revize edilerek kullanılması önerilebilir.

KAYNAKÇA

- Arslan, M. M. (2017). Adayların yansıtıcı günlüklerinde öğretmenlik uygulamasına yönelik farkındalıkları. *Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6(3), 1017-1026.
- Aslan, M., & Sağlam, M. (2018). Öğretmenlik uygulaması dersinin öğretmen adaylarının görüşlerine göre değerlendirilmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 33(1), 144-162.
- Baltacı, A. (2017). Nitel veri analizinde Miles-Huberman modeli. *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 3(1), 1-15.
- Barclay, J. (1996). Assessing the benefits of learning logs. *Education+ Training*, 38(2), 30-38.
- Cengiz, C. (2020). The effect of structured journals on reflection levels: With or without question prompts?. *Australian Journal of Teacher Education*, 45(2), 23-43.

- Cengiz, C., & Karataş, F. Ö. (2015). Examining the effects of reflective journals on pre-service science teachers' general chemistry laboratory achievement. *Australian Journal of Teacher Education*, 40(10), 125-146.
- Çetinkaya, E., & Kılıç, D. (2017). Öğretmenlik uygulaması dersinin etkililik düzeyinin okul yöneticisi, sınıf öğretmeni ve öğretmen adayı görüşlerine göre incelenmesi. *Journal of Graduate School of Social Sciences*, 21(2), 561-571.
- Çoşkun, E., Gelen, İ., & Öztürk, E. P. (2009). Türkçe öğretmeni adaylarının öğretimi planlama, uygulama ve değerlendirme yeterlik algıları. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 6(12), 140-163.
- Deniz, S. (2012). Okul uygulama öğretmenlerinin uygulama sürecindeki rol ve sorumlulukları üzerine düşünceler. *Education Sciences*, 7(3), 898-909.
- El-Dib, M. A. B. (2007). Levels of reflection in action research. An overview and an assessment tool. *Teaching and Teacher Education*, 23, 24-35.
- Elmalı, Ş. & Balkan Kırıyıcı, F. (2018). Fen bilgisi öğretmen adaylarının yansıtıcı düşünme eğilimleri ve yansıtıcı düşünmeye ilişkin düşünceleri. *İlköğretim Online*, 17(3), 1706-1718.
- Gömleksiz, M. N., Kan, A. Ü., & Öner, Ü. (2017). Etkili öğretmenlik eğitimi perspektifinde öğretmenlik uygulaması dersine eleştirel bir yaklaşım: nitel bir inceleme. *Tarih Okulu Dergisi*, 10(32), 927-954.
- Köğce, D., & Adnan, B. A. K. İ. (2014). Ortaokul matematik öğretmenlerinin geribildirim kavramı, geribildirim verilmiş tarzı ve zamanlaması ile ilgili inançları. *Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 13(3), 767-792.
- Marton, F. (1986). Phenomenography- A research approach to investigating different understandings of reality. *Journal of Thought*, 21(3), 28-49.
- Marton, F. (1994). Phenomenography. In T. Husen & T. N. Poslethwaite (Eds.), *The International Encyclopedia of Education* (2nd ed.). (8, pp. 4424-4429). Oxford, U.K.:Pergamon.
- Orgill, M. (2007). Phenomenography. G. M. Bodner & M. Orgill (Editör). *Theoretical Frameworks for Research in Chemistry/Science Education* (s. 132-151. UpperSaddleRiver, NJ: PrenticeHall.
- Özdaş, F., & Çakmak, M. (2018). Öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulaması dersine ilişkin metaforik algıları. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim (TEKE) Dergisi*, 7(4), 2747-2766.
- Paker, T. (2008). Öğretmenlik uygulamasında öğretmen adaylarının uygulama öğretmeni ve uygulama öğretim elemanının yönlendirmesiyle ilgili karşılaştıkları sorunlar. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 23(23), 132-139.
- Patton, M. Q. (2002). *Qualitative research & evaluation methods* (3rd ed.). California: Sage Publication.
- Saka, M. (2019). Fen bilgisi öğretmenlerinin okul deneyimi ve öğretmenlik uygulaması derslerine yönelik değerlendirmeleri. *Elementary Education Online*, 18(1), 127-148.
- Selvi, M., Doğru, M., Gencosman, T., & Saka, D. (2017). Fen bilimleri öğretmen adaylarının okul deneyimi ve öğretmenlik uygulaması derslerine ilişkin görüşlerinin etkinlik kuramına göre incelenmesi. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 36(1), 175-194.
- Silverman, D. (2018). Nitel verileri yorumlama. E. Dinç (Ed.), *Veri analizi* (Dinç, E. Çev.) içinde (s.153-190). Ankara: Pegem Akademi.
- Şahin, Ç. (2009). Fen bilgisi öğretmen adaylarının yansıtıcı düşünme yeteneklerine göre günlüklerinin incelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 36, 225-236.
- Yeşilbursa, A. (2011). Reflection at the interface of theory and practice: An analysis of preservice English language teachers' written reflections. *Australian Journal of Teacher Education*, 36, 104-116.
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2011). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- URL-1<https://www.hurriyet.com.tr/egitim/ogretmenlik-lisans-programlarına-yeni-duzenleme-40839468>
- URL2-https://oygm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2020_07/13135500_Yonerge.pdf
- Saraç, E., & Uygun, N. Sınıf Öğretmeni Adaylarının Ölçme ve Değerlendirme Tekniklerine Yönelik Tercihlerinin Ders Planları ile İncelenmesi. *Uluslararası Eğitim Araştırmacıları Dergisi*, 3(2), 199-212.

Ek 1. Yönergeler

Yönerge 1 (uygulama öncesinde): Uygulamanız sırasında hangi konularda güçlük çekeceğinizi düşünüyorsunuz? Bu konulara yönelik olarak uygulama öncesinde veya uygulama sırasında nasıl önlemler alabilirsiniz/aldınız?

Yönerge 2 (uygulama sonrasında): Uygulama öncesindeki düşüncelerinizi, uygulama sırasındaki öz-gözlemlerinizi ve sınıfa yönelik gözlemlerinizi ve aldığınız geribildirimleri gözden geçirin ve karşılaştırarak, tartışın. Bu doğrultuda geriye dönecek olsanız (veya ileride yapacağınız benzer uygulamalarda) hangi konularda değişiklik yapmayı, hangi konularda ise değişiklik yapmamayı düşünürsünüz? Düşüncelerinizi gerekçeleri ile açıklayınız.

Yönerge 3 (akran gözlemi sonrasında): Akran gözleminizde en çok dikkatinizi çeken konuları ve neden dikkatinizi çektiğini belirtiniz. Uygulamanın güçlü yanları nelerdi? Uygulamanın daha iyi olması için daha farklı neler yapılabilirdi? Gözleminiz doğrultusunda, kendi profesyonel gelişiminiz veya öğretiminiz ile ilgili yeni kararlar aldınız? Neden bu (bahsettiğiniz) kararları aldığınızı veya neden herhangi bir karar al(a)madığınızı sebepleri ile birlikte açıklayınız.